

تشریفات ثبت رسمی و الکترونیکی ازدواج و طلاق

مؤلف:
علی مظفری

انتشارات جنگل

سرشناسه : مظفری، علی، ۱۳۵۴-
 عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام/ Iran. Laws, etc
 عنوان و نام پدیدآور : تشریفات ثبت رسمی و الکترونیکی ازدواج و طلاق/ علی مظفری
 مشخصات نشر : تهران: جنگل: جاودانه، ۱۳۹۵
 مشخصات ظاهری : ۴۷۲ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۶۱۵-۸
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیپا
 موضوع : دفترهای اسناد رسمی - - ایران
 موضوع : Notaries- - Iran
 موضوع : دفترهای اسناد رسمی - - ایران - - قوانین و رویه‌ها
 موضوع : Notaries- - Rules and Practice :
 رده‌بندی کنگره : الف ۱۳۹۵ / ۱۸۴۶ / KMH
 رده‌بندی دیویی : ۳۴۷/۵۸-۱۶
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۰۱۷۹۳۹

عنوان کتاب: تشریفات ثبت رسمی و الکترونیکی ازدواج و طلاق
 تألیف: علی مظفری
 ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه
 ناظر فنی: امین لشکری
 نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۶
 قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۲۵۰۰۰۰ ریال با جلد نفیس
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۶۱۵-۸

[http:// www.jangal.com](http://www.jangal.com)

[email: info@junglepub.org](mailto:info@junglepub.org)

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۶۱۱۵-۹-۶۶۴۸۲۸۳۰

۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۶۷-۳۳۲۰۳۸۰۰-۹

«حق چاپ برای مؤلف محفوظ است»

بخش اول: مقررات عمومی و تکالیف مشترک سردفتران ازدواج و طلاق

- بند اول - انتخاب سردفتران ازدواج و طلاق ۲
- ۱- نظامنامه مربوط به انتخاب سران دفاتر ازدواج و طلاق ۲
- بند دوم - نقل و انتقال سردفتران ازدواج و طلاق ۴
- ۲- شرایط نقل و انتقال ۴
- ۳- نکاتی مربوط به نقل و انتقال ۵
- ۴- انتقال به صورت غیر ۵
- بند سوم - مرخصی و کفالت ۶
- ۵- مرخصی ۶
- ۶- کفالت ۸
- ۷- وظایف کفیل ۹
- ۸- وضعیت و تکلیف دفاتر ازدواج و طلاق - ان تعلیق یا انفصال ۹
- ۹- وجود نقص عمده و راهکار در حل مشکل سردفتر ازدواج و طلاق در ایام انفصال ۱۰
- بند چهارم - تکالیف مشترک سردفتران ازدواج و طلاق ۱۰
- ۱۰- تأسیس و راهاندازی محل دفترخانه و تهیه مهر ۱۰
- ۱۱- ثبت ازدواج و طلاق مطابق قانون ۱۱
- ۱۲- تکلیف در نگهداری از دفتر ثبت ازدواج و طلاق ۱۱
- ۱۳- اجرای دقیق مقررات و بخشنامه‌ها بدون حق تفسیر ۱۲
- ۱۴- نصب تابلوی دفترخانه طبق نمونه مصوب ۱۲
- ۱۵- نصب تابلوی مشخصات سردفتر داخل دفترخانه ۱۴
- ۱۶- مسئول بودن سردفتر نسبت به تمام موارد دفترخانه ۱۴
- ۱۷- حفظ اسرار مراجعین ۱۴
- ۱۸- عدم خروج از حوزه مأموریت ۱۴
- ۱۹- عدم ارسال دفتر به مراجع قضایی و دیگر سازمان‌ها ۱۴
- ۲۰- تکمیل و ارسال اعلامیه ازدواج و طلاق به ثبت احوال ۱۵
- ۲۱- ارسال آمار ۱۵

- ۲۲- تسلیم قبض حق التحریر ۱۵
- ۲۳- استعلام از اداره امور اسناد سازمان ثبت یا ثبت محل در صورت وجود هرگونه ابهام ۱۵
- ۲۴- پاسخ استعلام ۱۵
- ۲۵- تهیه محفظه مطمئن جهت نگهداری دفتر، مهر و اسناد ۱۶
- ۲۶- قید نام و نام خانوادگی سردفتر قبل از امضاء ۱۶
- ۲۷- اعلام مراتب تغییر نمونه امضا به اداره کل ثبت منطقه ۱۶
- ۲۸- تکمیل دفتر و سند با جوهر ثابت ۱۶
- ۲۹- نصب تعرفه حق التحریر ۱۶
- ۳۰- لزوم استفاده از مهر پرسی ۱۶
- ۳۱- اعلام گزارش سریع ۱۶
- ۳۲- ممنوع بودن واگذاری دفتر ازدواج و طلاق به اشخاص غیرمسئول ۱۷
- ۳۳- لزوم تحویل دفتر در صورتی که سردفتر به هر علت قادر به انجام وظیفه نباشد ۱۷
- ۳۴- پرداخت مالیات ۱۷
- ۳۵- احراز هویت زوجین ۱۸
- ۳۶- تکمیل دفتر ثبت ازدواج و طلاق مطابق مقررات ۱۸
- ۳۷- ذکر دقیق نشانی زوجین و قید کدپستی ۱۹
- ۳۸- نحوه تصحیح مندرجات دفتر ۱۹
- ۳۹- ممنوعیت تراشیدن، پاک کردن، لاک گرفتن و خراش نمودن در دفاتر ۲۰
- ۴۰- درج مشخصات شهود مطابق مقررات ۲۰
- ۴۱- نکاتی که الزاماً باید در ثبت نکاح قید گردد ۲۰
- ۴۲- نکاتی که الزاماً باید برای ثبت طلاق قید گردد ۲۱
- ۴۳- حد نصاب تعداد امضا در دفتر و سند ۲۱
- ۴۴- تکمیل سند قبل از دفتر ۲۱
- ۴۵- چگونگی تقدم و تأخر در اخذ امضای زوجین در ثبت ازدواج و طلاق ۲۱
- ۴۶- درج مراتب ثبت ازدواج و مشخصات زوجین در شناسنامه یکدیگر ۲۲
- ۴۷- مواقعی که درج مراتب ازدواج و طلاق در شناسنامه الزامی نیست ۲۲
- ۴۸- چگونگی تکمیل، تسلیم و کان لم یکن نمودن مندرجات دفتر و سند ۲۲
- ۴۹- استفاده از قبوض اقساطی ۲۳
- ۵۰- صدور رونوشت سند ۲۴

۵۱- تصدیق کپی با اصل.....	۲۶
۵۲- درج مراتب ازدواج و طلاق در سامانه الکترونیکی.....	۲۶
بند پنجم- صدور اجرائیه و مسائل مرتبط.....	۲۷
۵۳- مبحث مربوط به صدور اجرائیه.....	۲۷
۵۴- مواردی که سردفتر ازدواج می‌تواند اجرائیه صادر کند.....	۲۷
۵۵- قبض اقساطی و مسائل مبتلابه.....	۲۸
۵۶- نکات مربوط به صدور اجرائیه.....	۳۰

بخش دوم: مقررات مربوط به ازدواج و چگونگی ثبت رسمی آن

اول- کلیات.....	۳۴
۵۷- تعریف ازدواج.....	۳۴
۵۸- اقسام ازدواج.....	۳۴
۵۹- تفاوت بین ازدواج دائم و ازدواج موقت.....	۳۴
۶۰- ماهیت نکاح دائم.....	۳۶
۶۱- حدود آزادی اراده ازدواج.....	۳۷
۶۲- خواستگاری.....	۳۷
۶۳- نامزدی.....	۳۷
دوم- شرایط ازدواج (اختلاف جنس، قصد و رضا و اهلیت).....	۳۸
۶۴- اختلاف جنس.....	۳۸
۶۵- اراده.....	۳۸
۶۶- اشتباه.....	۳۹
۶۷- اکراه.....	۳۹
۶۸- اهلیت برای ازدواج.....	۳۹
۶۹- سن بلوغ.....	۴۰
۷۰- ولایت در ازدواج.....	۴۱
۷۱- ضمانت اجرای کیفری.....	۴۱
۷۲- ولایت پدر و جد پدری.....	۴۱
۷۳- ملاک عمل جهت ثبت ازدواج.....	۴۲
۷۴- ولایت پدر و جد پدری در عرض هم.....	۴۳

- ۷۵- موارد سقوط ولایت ولی ۴۳
- ۷۶- ضمانت اجرا ۴۴
- ۷۷- ازدواج سفیه یا غیر رشید ۴۴
- ۷۸- نکاح مجنون ۴۵
- سوم- موانع ازدواج ۴۵
- ۷۹- موانع نکاح ۴۵
- ۸۰- شوهر داشتن ۴۵
- ۸۱- زنا با زن شوهردار ۴۵
- ۸۲- داشتن چهار زن ۴۶
- ۸۳- عده زن ۴۶
- ۸۴- عده وفات ۴۶
- ۸۵- عده طلاق ۴۷
- ۸۶- عده بذل مدت یا انقضای مدت در ازدواج موقت ۴۸
- ۸۷- ازدواج با زنی که در عده است ۴۸
- ۸۸- زنا با زنی که در عده طلاق یا وفات است ۴۸
- ۸۹- قرابت ۴۸
- ۹۰- قرابت رضاعی از حیث حرمت نکاح در حکم قرابت نسبی است ۴۹
- ۹۱- محارم نسبی (ماده ۱۰۴۵ ق.م.) ۴۹
- ۹۲- محارم سببی (مواد ۱۰۴۷ تا ۱۰۴۹ ق.م.) ۴۹
- ۹۳- اثر نزدیکی به شبهه و زنا ۴۹
- ۹۴- سه طلاق متوالی و نه طلاق ۵۰
- ۹۵- کفر ۵۰
- ۹۶- ازدواج زن مسلمان با مرد نامسلمان ۵۰
- ۹۷- ازدواج مرد مسلمان با زن نامسلمان (سکوت قانون مدنی) ۵۱
- ۹۸- لعان ۵۱
- ۹۹- احرام ۵۲
- چهارم- مهر ۵۲
- ۱۰۰- مهر یا صداق ۵۲
- ۱۰۱- تعیین مهر در عقد ازدواج- مهرالمستی ۵۲

۵۳	۱۰۲- شرایط مهرالمسمی
۵۳	۱۰۳- مقدار مهرالمسمی
۵۴	۱۰۴- نکات ماده ۲۲ قانون حمایت خانواده
۵۴	۱۰۵- تعدیل مهریه‌های ریال
۵۵	۱۰۶- چگونگی محاسبه مهریه‌های ریالی به نرخ روز
۵۶	۱۰۷- جدول شاخص بهای کالاها
۵۸	۱۰۸- عدم تعیین مهر
۵۸	۱۰۹- نحوه درج صدق در دفتر و سند ازدواج و نحوه پرداخت
۵۹	۱۱۰- صدق منقول
۶۳	۱۱۱- صدق غیرمنقول
۶۴	۱۱۲- ذکر نکات قاری در خصوص صدق
۶۵	۱۱۳- چگونگی توافق زوجین در خصوص پرداخت مهریه
۶۶	۱۱۴- قید مقداری طلا یا ... با عنوان مهر با تعیین قیمت
۶۶	پنجم- شرایط ضمن عقد نکاح
۶۶	۱۱۵- تعریف
۶۶	بند اول- شروط باطل
۶۷	۱۱۶- شروط غیرمقدور
۶۷	۱۱۷- شرط بی فایده
۶۷	۱۱۸- شرط نامشروع
۶۸	۱۱۹- شرط خلاف مقتضای ذات عقد
۶۸	بند دوم- شروط صحیح
۶۸	۱۲۰- تعریف و ضمانت اجرای تخلف از شرط صفت
۶۸	۱۲۱- تعریف و ضمانت اجرای تخلف از شرط نتیجه
۶۹	۱۲۲- تعریف و ضمانت اجرای شرط فعل
۷۰	۱۲۳- شروط مندرج در سند ازدواج
۷۰	۱۲۴- شرط انتقال تا نصف دارایی
۷۱	۱۲۵- صور مختلف توافق زوجین در خصوص انتقال دارایی
۷۲	۱۲۶- شرط تملیک نسبت به مال غیرمنقول
۷۳	۱۲۷- شرط تملیک نسبت به مال منقول

- ۱۲۸- شرط وکالت بلاعزل طلاق..... ۷۳
- ۱۲۹- قید شرط وکالت طلاق بصورت مطلق ضمن عقد نکاح..... ۷۳
- ۱۳۰- لزوم قید شرط در قالب ضمن عقد نکاح یا خارج لازم..... ۷۴
- ۱۳۱- سایر شروط ضمن عقد نکاح..... ۷۴
- هشتم- وکالت در نکاح..... ۷۴
- ۱۳۲- اظهار اراده توسط وکیل..... ۷۴
- ۱۳۳- وکالت مطلق..... ۷۴
- ۱۳۴- شرایط وکیل..... ۷۵
- ۱۳۵- شرایط وکالت..... ۷۵
- ۱۳۶- مراجع حضور وکالتنامه و توضیح هر یک از آنها..... ۷۵
- هفتم- ثبت رسمی ازدواج..... ۷۷
- ۱۳۷- تاریخچه ثبت ازدواج قبل از اسلام..... ۷۷
- ۱۳۸- تاریخچه ثبت ازدواج بعد از اسلام..... ۸۰
- ۱۳۹- لزوم ثبت ازدواج و ضمانت برای آن..... ۸۱
- ۱۴۰- تشریفات شکلی ثبت رسمی ازدواج..... ۸۲
- ۱۴۱- ملاک لازم جهت ثبت ازدواج..... ۸۳
- ۱۴۲- نحوه تکمیل سند و دفتر..... ۸۵
- ۱۴۳- شرایط و تعداد شهود و معرف..... ۸۶
- ۱۴۴- مواقعی که حضور ولی زوجه جهت ثبت ازدواج الزامی نیست..... ۸۷
- ۱۴۵- لزوم احراز مجرد زوجین..... ۸۸
- هشتم- ثبت ازدواج اتباع خارجی با ایرانیان..... ۸۹
- ۱۴۶- مدارک لازم جهت ثبت ازدواج اتباع خارجی با ایرانیان..... ۸۹
- ۱۴۷- ثبت ازدواج تبعه خارجی..... ۹۱
- ۱۴۸- اقدام سردفتر پس از ثبت ازدواج تبعه خارجی..... ۹۱
- نهم- ثبت رسمی ازدواج انقطاعی..... ۹۵
- ۱۴۹- ثبت ازدواج انقطاعی است..... ۹۵
- دهم- ثبت ازدواج به استناد حکم صادره از دادگاه خانواده..... ۹۵
- ۱۵۰- ثبت ازدواج به استناد حکم صادره از دادگاه خانواده..... ۹۵
- یازدهم- اجرای صیغه نکاح..... ۹۶

۱۵۱-	بعد از انجام ثبت.....	۹۶
۱۵۲-	ذکر چند نمونه از خطبه‌های اجرا شده جهت ازدواج.....	۹۷
۱۵۳-	ذکر نکاتی در خصوص اجرای صیغه عقد نکاح.....	۹۹
۱۵۴-	چگونگی اجرای صیغه عقد نکاح.....	۹۹
دوازدهم-	موارد ممنوعه جهت ثبت ازدواج.....	۱۰۰
۱۵۵-	با توجه به قوانین و مقررات و رعایت بخشنامه‌های ثبتی سردفتر ازدواج.....	۱۰۰

بخش سوم: انحلال نکاح و چگونگی ثبت رسمی آن

۱۵۶-	انحلال ازدواج.....	۱۰۶
۱۵۷-	وجود اشتراک فسخ و طلاق.....	۱۰۶
۱۵۸-	وجود افتراز فسخ و طلاق.....	۱۰۶
اول-	فسخ و انفساخ از «و.ح.».....	۱۰۷
۱۵۹-	رضائی بودن فسخ.....	۱۰۷
۱۶۰-	فوریت خیار فسخ.....	۱۰۷
۱۶۱-	اسقاط و انتقال حق فسخ.....	۱۰۷
۱۶۲-	لعان و ارتداد از عوامل انفساخ است.....	۱۰۸
۱۶۳-	جنون.....	۱۰۸
۱۶۴-	عیوب ویژه مرد.....	۱۰۸
۱۶۵-	عیوب ویژه زن.....	۱۰۸
۱۶۶-	تدلیس.....	۱۰۹
۱۶۷-	تخلف از شرط صفت.....	۱۰۹
دوم-	تشریفات ثبت رسمی فسخ و انفساخ.....	۱۰۹
۱۶۸-	پس از صدور حکم از دادگاه خانواده مبنی بر فسخ یا انفساخ نکاح.....	۱۰۹
۱۶۹-	ثبت بذل مدت در ازدواج انقطاعی.....	۱۰۹
سوم-	طلاق.....	۱۱۰
مبحث اول-	کلیات.....	۱۱۰
۱۷۰-	تعریف.....	۱۱۰
مبحث دوم-	موجبات طلاق (طلاق به اراده مرد - طلاق به درخواست زن - طلاق توافقی.....	۱۱۱

- ۱۷۱- ماده ۱۱۳۳ قانون مدنی (اصلاحی)..... ۱۱۱
- ۱۷۲- قانون مدنی در موارد ۱۱۲۹ و ۱۱۳۰..... ۱۱۱
- ۱۷۳- در قانون حمایت خانواده ۱۳۹۱..... ۱۱۲
- مبحث سوم- شرایط و تشریفات طلاق..... ۱۱۲
- ۱۷۴- طلاق دارای شرایطی است..... ۱۱۲
- مبحث چهارم- شرایط اساسی طلاق..... ۱۱۲
- ۱۷۵- طلاق دهنده شوهر است..... ۱۱۳
- ۱۷۶- وجود اراده و منجز بودن طلاق..... ۱۱۳
- ۱۷۷- طلاق مک و ضمانت اجرای آن..... ۱۱۳
- ۱۷۸- بلوغ و عقل..... ۱۱۳
- ۱۷۹- طلاق مجنون..... ۱۱۴
- ۱۸۰- طلاق سفیه..... ۱۱۴
- ۱۸۱- پاکی زن..... ۱۱۴
- ۱۸۲- عدم وقوع نزدیکی از پایان علالت زنانگی تا هنگام طلاق..... ۱۱۵
- ۱۸۳- تقسیم مطالب..... ۱۱۵
- بند اول- گواهی عدم امکان سازش حکم طلاق..... ۱۱۶
- ۱۸۴- قانون جدید حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱..... ۱۱۶
- ۱۸۵- مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش..... ۱۱۶
- ۱۸۶- انصراف از اجرای گواهی عدم امکان (طلاق توافقی)..... ۱۱۷
- ۱۸۷- فرض اول: زوج جهت اجرای طلاق توافقی حاضر نمی گردد..... ۱۱۸
- ۱۸۸- فرض دوم: زوج جهت اجرای طلاق توافقی حاضر نمی گردد..... ۱۱۸
- بند دوم- حکم طلاق..... ۱۱۹
- ۱۸۹- قانون جدید حمایت خانواده به تفاوت گواهی عدم امکان سازش..... ۱۱۹
- ۱۹۰- تقاضای صدور حکم طلاق یا گواهی عدم امکان سازش به وسیله نماینده قانونی
محجور..... ۱۲۰
- بند سوم- داوری..... ۱۲۰
- ۱۹۱- مطابق قانون حمایت خانواده غیر از مورد توافقی..... ۱۲۰
- بند چهارم- تشریفات ثبت رسمی طلاق..... ۱۲۰
- ۱۹۲- کلیات..... ۱۲۰

۱۹۳- مدارک لازم جهت ثبت طلاق.....	۱۲۱
۱۹۴- چگونگی تنظیم صورتجلسه و ثبت طلاق رجعی.....	۱۲۴
۱۹۵- ثبت طلاق رجعی.....	۱۲۶
۱۹۶- چگونگی ثبت طلاق بائن (گواهی عدم امکان سازش از جانب زوج).....	۱۲۸
۱۹۷- وضعیت حقوق مالی زوجه.....	۱۳۲
۱۹۸- چگونگی ثبت و اجرای طلاق به درخواست زوجه (حکم طلاق).....	۱۳۴
۱۹۹- نمونه متن اخطاریه.....	۱۳۵
۲۰۰- نکاتی در خصوص اخطاریه.....	۱۳۵
بند پنجم- ثبت رجوع.....	۱۳۷
۲۰۱- یکی از اختیارات زوج، رجوع به زوجیت.....	۱۳۷
بند ششم- جزوه آموزشی طلاق.....	۱۳۸
بند هفتم- چگونگی اجرای صیغه طلاق.....	۱۴۹
۲۰۲- صیغه طلاق رجعی.....	۱۴۹
۲۰۳- صیغه طلاق خلع.....	۱۵۲
بند هشتم- نمونه سؤالات اختبار سردفتری طلاق.....	۱۵۵

بخش چهارم: مسئولیت سردفتران و رسیدگی به تخلفات انتظامی

بند اول- مسئولیت.....	۱۶۴
۲۰۴- قانون ثبت و قانون دفاتر اسناد رسمی.....	۱۶۴
۲۰۵- مسئولیت مدنی.....	۱۶۴
۲۰۶- مسئولیت کیفری.....	۱۶۴
۲۰۷- مسئولیت انتظامی و اداری.....	۱۶۵
بند دوم- از بازرسی دفاتر ازدواج و طلاق تا صدور رأی دادگاه.....	۱۶۶
۲۰۸- مراجعی که حق بازرسی از دفاتر ازدواج و طلاق را دارند.....	۱۶۶
۲۰۹- مسئولیت بازرسی دفاتر ازدواج و طلاق.....	۱۶۶
۲۱۰- نحوه بازرسی دفاتر ازدواج و طلاق.....	۱۶۷
۲۱۱- فرم صورتجلسه بازرسی از دفاتر ازدواج و طلاق.....	۱۶۸
اول- آیین نامه رسیدگی به تخلفات اداری سردفتران ازدواج و طلاق و تعیین کیفر آنان مصوب سال ۱۳۲۰ وزارت دادگستری.....	۱۷۵

دوم- چگونگی تعقیب و مجازات انتظامی سردفتر ازدواج و طلاق.....	۱۷۶
۲۱۲- رسیدگی مقدماتی.....	۱۷۶
۲۱۳- صدور کیفرخواست.....	۱۷۶
۲۱۴- اعتراض به صدور کیفرخواست.....	۱۷۶
سوم- تشکیلات دادسرا، دادگاه انتظامی بدوی و تجدیدنظر و نحوه دادرسی.....	۱۷۷
۲۱۵- دادسرا.....	۱۷۷
۲۱۶- دادگاه بدوی.....	۱۷۷
۲۱۷- دادرسی در دادگاه بدوی.....	۱۷۷
۲۱۸- دادگاه تجدیدنظر انتظامی.....	۱۷۸
۲۱۹- رد دادرسی و دادستان.....	۱۷۸
۲۲۰- مرور زمان.....	۱۷۹
۲۲۱- جلب رضایت مدّعی یا استعفاء سردفتر متخلف.....	۱۷۹
چهارم- اختیار رئیس قوه قضائیه (رئیس سازمان ثبت) در مورد تعلیق یا انفصال سردفتر.....	۱۷۹
۲۲۲- صدور حکم انفصال.....	۱۷۹
۲۲۳- درخواست تعلیق تا صدور حکم قطعی.....	۱۷۹
پنجم- نمونه پرونده‌هایی از رسیدگی به تخلفات سردفتران ازدواج و طلاق.....	۱۸۰
۲۲۴- پرونده اول- گزارش پرونده و شرح کیفرخواست.....	۱۸۰
۲۲۵- پرونده دوم.....	۱۸۴
۲۲۶- پرونده سوم.....	۱۸۹
۲۲۷- پرونده چهارم.....	۱۹۴
۲۲۸- پرونده پنجم.....	۱۹۶
۲۲۹- پرونده ششم.....	۱۹۹
۲۳۰- پرونده هفتم.....	۲۰۶
۲۳۱- پرونده هشتم.....	۲۱۰

بخش پنجم: راهنمای ثبت الکترونیکی ازدواج و طلاق

۱- معرفی سامانه ثبت وقایع ازدواج و طلاق.....	۲۱۶
۲- ورود به سامانه ثبت الکترونیک وقایع ازدواج و طلاق.....	۲۲۳

۳۲۶	۳- مفاهیم و کلیات سامانه ثبت الکترونیک وقایع ازدواج و طلاق
۲۴۳	۴- ثبت وقایع ازدواج با استفاده از سامانه
۲۶۶	۵- ثبت وقایع طلاق با استفاده از سامانه
۲۸۷	۶- ثبت وقایع رجوع با استفاده از سامانه
۲۹۲	۷- ثبت وقایع فسخ نکاح با استفاده از سامانه
۲۹۵	۸- ثبت وقایع بذل مدت با استفاده از سامانه
۲۹۷	۹- جستجوی وقایع ازدواج و طلاق ثبت شده
۲۹۹	۱۰- صدور اجرائیه

بخش ششم: ضمائم

۳۱۲	۱- قانون مدنی
۳۴۷	۲- قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۵۲
۳۵۵	۳- قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱
۳۶۷	۴- آیین نامه قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۲۰
۳۸۰	۵- نظامنامه دفتر ثبت ازدواج مصوب ۱۳۹۱
۳۸۳	۶- نظامنامه ماده دوم قانون ازدواج مصوب ۱۳۹۱
۳۸۳	۷- آیین نامه متحدالشکل شدن ثبت ازدواج و طلاق مصوب ۱۳۹۱/۵/۲۰
۳۸۵	۸- قانون منع ازدواج کارمندان وزارت خارجه با اتباع بیگانه مصوب ۱۳۴۵
۳۸۵	۹- آیین نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم الاجراء مصوب ۱۳۸۷
۴۰۴	۱۰- قانون دفاتر اسناد رسمی و کانون سردفتران و دفتریاران مصوب ۱۳۹۱
۴۱۸	۱۱- قانون اصلاح پاره‌ای از مواد قانون دفاتر اسناد رسمی و کانون سردفتران و دفتریاران مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۵
۴۱۸	۱۲- آیین نامه نقل و انتقال سردفتران
۴۱۹	۱۳- بخشنامه‌های ثبتی
۴۴۸	منابع و مآخذ

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على حقيقة الوجه الاتم، العارف بما فى اللوح و القلم، الواقف على جميع السياسات و الحكم، العبد المويد، و الرسول المسدد، المصطفى المحمود الاحمد، حبيب اله العالمين، ابى القاسم محمد (صلوات الله عليه) و على آله الطيبين الطاهرين، المعصومين المنتجبين، سيما بقية الله فى الارضين؛ و اللعنة الدائمة على اعدائهم اجمعين، من الان الى قيام يوم الدين و اما بعد قال الله تعالى فى محكم كتابه «ان الله لا يغير ما بقوم حتى يغيروا ما بانفسهم»

پيشگفتار

اهميت و جايگاه دفاتر ازدواج و طلاق بر كسى پوشيده نيست، ولى بنا به دلايلى اين قشر محروم از حقوق اوليه اجتماعى ناكنون نتوانسته‌اند نتيجه مثبتى از اقدامات صورت گرفته براى احياى حقوق اوليه خود پيمايند. اين جانب در کنار عزيزان و بزرگوارانى كه در اين راه تلاش كرده‌اند مختصرى قدم زده‌ام كه در ارشاد اين تقديم حضور مى‌گردد.

الف) قبل از تصدى سردفترى ازدواج

نظر به اينكه مرحوم والد از سال ۱۳۴۰، پس از ازدواج ۴۱۸ تهران بودند و مدت زمان زيادى دفترخانه و منزل در يك محل قرار داشت بيشتر دوران طأوليت و جوانى بنده طبعاً در دفترخانه گذشت. پس از منفك شدن محل دفترخانه از محل سكناى همزمان با ورود به مقطع دبيرانستان معمولاً به غير از ساعات حضور در مدرسه در دفتر مرحوم پدرم و دفتر ايشان كه آن زمان اصطلاحاً محضر ناميده مى‌شد براى بنده هم منزل بود هم مكتب هم حزنه بود و هم دانشگاه.

آن گنج نهران در دل خانه پدرم بود هم تاج سرم بود و همى بال و پرم بود
هرجا كه ز من نام و نشانى طلبيدند آوازه نامش سند مبرم بود

مرحوم والد از زعمائى صنف و عضو حقوقدان جامعه سردفتران روحانى ازدواج و طلاق بود به همين دليل اكثر همكاران مشكلات مربوط اعم از صنفى و حقوقى را با ايشان مطرح مى‌كردند، در اين شرايط، طبيعى بود با مشكلات صنف و سؤالات حقوقى و در اكثر مواقع با جواب آنها آشنائى كامل پيدا كنم، همزمان با ورود به دانشكده حقوق در مقطع ليسانس مباحث تئورى دانشگاه را با آموزه‌هاى تجربى و تعليمى ايشان- كه در سال ۱۳۵۸ مفتخر به اخذ درجه ليسانس از دانشگاه تهران شده بودند و مباحث فقهى كه از سال ۱۳۳۵ در مدرسه صالحيه شهرستان قزوین شروع و تا پايان مكاسب تحصيل كرده بودند- تلفيق نمودم تا انشاءالله به لطف حضرت حق روزگارى به عنوان كار تحقيقى به همكاران هديه كنم.

بزرگ‌ترین مشکلات صنفی موجود در آن زمان عبارت بودند از: الف- عدم حمایت‌های شغلی از سردفتران ازدواج و طلاق، نداشتن بیمه و بازنشستگی ب- عدم اتحاد بین سردفتران ازدواج و طلاق جهت پیگیری امور ج- عدم رویه واحد در اجرای مقررات و ح- خلاهای قانونی. یک بار خدمت مرحوم والد عرضه داشتم چرا به صورت جدی و متحد نسبت به احقاق حقوق خود اقدام نمی‌کنید؟ با لبخندی فرمودند "در آینده جواب سؤال برای شما روشن خواهد شد فی الحال اگر بخواهم منصفانه بگویم این است که یکی از مشکلات و آسیب‌های موجود، عدم هماهنگی و اتحاد است".

سال ۱۳۷۸ در آزمون‌های وکالت، قضاوت و سردفتری ازدواج شرکت نموده و به لطف خدا در تمام آنها قبول شدم، در آن زمان علاقه داشتم به قضاوت مشغول شوم ولی مرحوم والد اجازه نداد و از طرفی چون اشتغال هم زمان وکالت و سردفتری ازدواج منع قانونی نداشت (با الحاق تبصره به ماده ۲ نظامنامه در سال ۱۳۸۴ ممنوع شد) به شغل سردفتری ازدواج و وکالت مشغول شدم.

خداوند متعال را به جهت کمک در انتخاب مسیر صحیح از طریق تذکر پدرم شاکرم. حداثی قبولی در آزمون وکالت، صدور ابلاغ سردفتری ازدواج مصادف شد با رحلت پدر «اب‌الشهید» حاج شیخ نصرالله مغازی رحمت‌الله علیه، رحلت ناگهانی آن بزرگ مرد و استاد علم و اخلاق در سن ۶۰ سالگی. دور هیچ گونه عارضه‌ای عجیب و دردناک بود، تلقی بنده این بود همان‌گونه که در زمان خدمت خود به حث علمی، فقهی و ثبتي را به حقیر تعلیم دادند با مرگ خود نیز مشکل اصلی صفت را برای بنده تجسم کردند. بطور محسوس دیدم وقتی سردفتر ازدواج با وجود ۴۱ سال سابقه دیشان از دنیا برود چه مشکلاتی برای خانواده متوفی ایجاد خواهد شد، نداشتن بیمه و بازنشستگی، حمایت سازمانی بماند بلکه به قید فوریت ابلاغ کفالت برای کفیل صادر و در زمانی که ورژن مشکل کفن و دفن می‌باشند موظف به تحویل تمام اسناد و مدارک می‌باشند.

آری متأسفانه و به همین راحتی وقتی سردفتر ازدواج از دنیا برود به نام تجربه و زحمت و تلاش‌های مستمر ایشان نیز از بین رفته و به همراه جسد بی‌جان در خاک مدفون می‌گردد راستی چرا؟ سردفتران ازدواج و طلاق معمولاً از افراد آبرومند هر منطقه و شهر بوده و هستند چرا باید جامعه اسلامی چنین جوابی به یک عمر تلاش و خدمت ایشان دهد؟ واقعاً این بی‌عدالتی که نه این ظلم در حق سردفتران ازدواج تا کی باید ادامه داشته باشد؟

شأن و منزلت این شغل به دلیل اهمیت وظیفه اصلی و ذاتی آن بر کسی پوشیده نیست چه آنکه به واسطه اهمیت فوق‌العاده، تشکیل خانواده بر مبنای موازین شرعی و اخلاقی، اجرای صیغه عقد ازدواج در ابتدا توسط شخص پیامبر بزرگوار اسلام حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سپس ائمه معصومین علیهم‌السلام و متعاقباً توسط علمای مورد قبول و ارادت

مردم یا منصوب در دارالخلافت‌ها و دارالاماره‌ها انجام می‌شده تا اینکه در سال ۱۳۱۰ هم زمان با تأسیس سازمان ثبت اسناد و املاک، دفاتر ثبت ازدواج در اختیار فقیهان و عالمان بزرگوار قرار گرفت و از ایشان تقاضا شد بعد از اجرای صیغه عقد ازدواج، مراتب را در این دفاتر ثبت کنند. به هر ترتیب با صدور ابلاغ سردفتری ازدواج و تعیین شماره دفتر مرحوم والد جهت تصدی بنده همزمان با شروع به کار سردفتری ازدواج با خدای خود عهد بستم به هر ترتیب و تحت هر شرایطی که برابم ایجاد می‌شود تمام هم و غم خود را صرف رفع مشکلات نمایم.

ب) بعد از تصدی سردفتری ازدواج و قبل از تأسیس کانون

بررسی اوضاع نشان می‌داد یکی از عوامل اصلی که موجب شده بود بین همکاران اتحاد ایجاد نگردد، سلیقه‌ای و شخصی عمل نمودن در ثبت وقایع ازدواج و طلاق بود، عدم وجود مجموعه‌ای مدون از قوانین و بخشنامه‌های ثبتی به این مشکل افزوده بود تا جایی که اغراق نیست بگویم به اندازه تعداد انگشت‌های یک دست سردفتر ازدواج وجود نداشت که با یک سلیقه و رویه واحدی وقایع ازدواج و طلاق را ثبت نمایند!

تدوین کتاب «مجموعه مقررات ثبت ازدواج و طلاق» در سال ۱۳۸۵ به همین منظور و جهت رفع این مشکل انجام شد که به اندازه مورد استقبال همکاران قرار گرفت و تا حد زیادی از سلیقه‌ای عمل نمودن ثبت وقایع جلوگیری نمود.

پ) تأسیس کانون سردفتران ازدواج و طلاق

مهم‌ترین مشکل صنف، محروم بودن از بدیهی‌ترین حاکم شرعی و قانونی شغلی یعنی نداشتن بیمه و بازنشستگی و... بوده و متأسفانه کماکان هست. پیگیری رسمی جهت رفع مشکلات مستلزم تأسیس تشکلی بود تا جهت رفع مشکلات بتواند بصورت رسمی به سازمان‌ها و ادارات مراجعه کنیم. سابقاً توسط برخی از بزرگان و پیش کسوان این صنف رحمه الله علیهم تشکلی بنام جامعه سردفتران روحانی ازدواج و طلاق تأسیس شده بود که اعتبار قانونی آن در سال ۱۳۷۷ پایان یافته بود و رسماً هیچ تشکلی وجود نداشت جز اینکه مرحوم حجة الاسلام آقای کاظم کمالی یزدی به اعتبار سابقه امر تبرعاً امور صنف را عهده‌دار بودند، با این وصف فعالیت ریشه‌دار صنفی میسر نمی‌گردید.

برای انجام یک خدمت ارزشمند صنفی و رفع مشکلات همکاران گرامی و نیز خدمت به مردم در مراجعه به دفاتر متحدالرویه از نظر اجرای مقررات شرعی و قانونی ایجاد تشکلی قانونی و توانمند لازم می‌نمود.

به همین منظور طرح تأسیس کانون صنفی سردفتران ازدواج و طلاق را با همراهی جناب آقای دکتر محمد شیخ‌الرئیس کرمانی- که سال‌های متمادی عضویت و ریاست کانون سردفتران و دفتریاران اسناد رسمی را عهده دار بودند- مطرح و جهت انتخاب اعضای هیئت مؤسس از همکاران دعوت بعمل آمد. جلسه منظور به تاریخ ۱۳۸۵/۹/۲۳ در مسجد فخرالدوله برگزار و اعضای هیئت مؤسس انتخاب شدند (آقایان: دکتر محمد شیخ‌الرئیس کرمانی، مرحوم حجة الاسلام کاظم کمالی، حجة الاسلام محمدعلی مزاری، حجة الاسلام الهی و علی مظفری) متعاقب آن جلسه مجمع عمومی سردفتران ازدواج و طلاق در تاریخ ۱۳۸۶/۴/۹ در تالار شهرداری واقع در خیابان استاد نجات‌اللهی برگزار و تأسیس کانون صنفی سردفتران ازدواج و طلاق با اکثریت آرا به تصویب اعضای مجمع عمومی حاضر رسید. به این ترتیب کانون صنفی سردفتران ازدواج و طلاق رسمیت یافت.

چنانچه ملاحظه می‌فرمایید کلمه کانون که کلمه درخور، جامع و مانعی است به جای کلمه جامعه قرار گرفت و کلمه روحانی نیز که تداعی نوعی انشقاق و انشعاب را می‌نمود برداشته شد. پرواضح است سردفتران ازدواج و طلاق نوعاً روحانی و یا روحانی زاده و برخوردار از علوم دینی و حوزوی هستند هرچند ملبس به لباس روحانیت نباشند لیکن کلمه مزبور در نظر بدوی، وصفی تقییدی برای خروج غیر ملبس‌ها می‌باشد بر همگان محرز و مسلم شده بود تمام این اقدامات برای احیای حقوق و احترام و افتخار سردفتران ازدواج و طلاق صورت می‌گیرد متأسفانه و در کمال تعجب عده‌ای از عزیزان این حرکت را بر نمی‌تابیدند! این مقال جایی نیست تا اقدامات ایزدانی صورت گرفته را بیان کنم و نشان دهم که اقتضای مقاله‌ای تمام مطالب را با ذکر سند بیان خواهم نمود مع الوصف عده‌ای نیز بودند که با تمام وجود تلاش کردند بی‌انصافی است اگر از جناب آقای دکتر محمد شیخ‌الرئیس کرمانی یادی نکنم، این بزرگ مرد با وجود ۲۵ سال خدمت در کانون سردفتران اسناد رسمی در زمانی که نیاز به استراحت در دوران بازنشستگی داشتند صادقانه و زاهدانه وارد عمل شدند و بسیاری از اقدامات صورت گرفته مرهون همت این استاد اخلاق و تقوی و صداقت و شهامت است.

به هر طریق ممکن بعد از گذشت دو سال از تاریخ برگزاری مجمع عمومی، ابلاغ تأسیس کانون صنفی سردفتران ازدواج و طلاق توسط وزارت کشور در اجرای ماده ۱۰ قانون تشکیل احزاب و اصناف در سال ۱۳۸۸ صادر و کانون صنفی سردفتران ازدواج و طلاق رسماً فعالیت خود را آغاز نمود. مطابق اساسنامه کانون مدت زمان عضویت اعضا در هیئت مدیره سه سال از تاریخ برگزاری انتخابات است. اعتراض عده‌ای منجر به طولانی شدن مراحل صدور ابلاغ شد تا جایی که در زمان صدور ابلاغ تأسیس کانون یکسال بیشتر از مدت زمان عضویت اعضا

در دوره اول باقی نمانده بود و مدت باقی مانده (یک ساله) صرف راه اندازی تشکل حقوقی و سازمان دهی قانون توأمان با پیگیری مشکلات صنفی شد.

اقداماتی از قبیل افتتاح حساب، تشکیل پرونده برای سردفتران عضو، افتتاح دفاتر نمایندگی بعضی از استان ها از یک طرف و انجام اقداماتی در جهت اهداف کانون از قبیل حضور مستمر در سازمان ثبت که منجر به تشکیل هیئتی با حضور مقامات عالی رتبه سازمان ثبت صرفاً به منظور رفع مشکلات سردفتران ازدواج گردید و حضور مستمر در مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی و کمیسیون قضایی مجلس شورای اسلامی که منجر به اعلام وصول طرح جامع دفاتر اسناد رسمی^۱ که در برگیرنده تمام حقوق سردفتران ازدواج و طلاق بود در مجلس شورای اسلامی گردید شد. به مدالله قدم های اولیه بسیار مثبت بود خصوصاً اعلام وصول طرح مذکور در مجلس که متضمن احیای حقینی سردفتران ازدواج و طلاق بود. برابر آیین نامه داخلی مجلس با اتمام مدت نمایندگی وکالی مجلس کلیه طرح های اعلام وصول شده از دستور خارج و در دوره جدید باید مجدداً اعلام وصول گردد و نظر به آنکه اعلام وصول هر طرح در مجلس مستلزم اخذ امضای حداقل ۵۰ نماینده می باشد - که کاری است بس مشکل - هم زمان شد با پایان مدت خدمت دوره اول اعضای هیئت مدیره کانون ر عمده پیگیری طرح مذکور به تعویق افتاد.

دوره دوم هیئت مدیره کانون که متشکل بود از افرادی با دیدگاه های کاملاً مختلف تقریباً به درگیری و نزاع بین اعضای هیئت مدیره گذشت تا جایی که جلسه رسمی کانون که قرار بود بابت پیگیری مشکلات در مسجد فخرالدوله تشکیل شود با توسل به نیروهای امنیتی عملاً به تعطیلی کشیده شد!!

در انتخابات دوره سوم هیئت مدیره کانون با وجود اینکه همانند دوره قبل به عنوان نفر اول از طرف سردفتران ازدواج و طلاق برای عضویت در هیئت مدیره کانون انتخاب شده بودم با توجه به تجربه حاصل شده از همکاری با برخی از اعضای محترم هیئت مدیره در دوره دوم به همراه دکتر شیخ الرئیس و حجة الاسلام علی مطهری از عضویت در هیئت مدیره استعفا دادیم تا اولاً منجر به حدوث اختلاف و نزاع که نتیجه ای جز معلق ماندن پیگیری امور می شد نگردد ثانیاً دیگر اعضا بتوانند به فعالیت مورد نظر خود مشغول شوند.

ت) بعد از استعفا از هیئت مدیره کانون

با توجه به فرصت ایجاد شده بدلیل استعفا از عضویت هیئت مدیره که تقریباً تمام ساعات کاری بنده را مشغول کرده بود مقطع کارشناسی ارشد حقوق خصوصی دانشگاه تهران واحد قم را نیز به اتمام رساندم و شروع به اصلاح و اضافه نمودن مطالب در چاپ سوم کتاب

حاضر نمودم چرا که با تصویب قانون حمایت خانواده در سال ۱۳۹۱ و آیین‌نامه آن در سال ۱۳۹۳ تقریباً عمده شرایط مربوط به ثبت وقایع ازدواج و طلاق تغییر کرد و جبراً نیاز به بازنگری داشت، مضافاً اینکه با توجه به پیشنهادهای همکاران دلسوز و تجارب شخصی در چاپ سوم کتاب سعی شده بالغ بر ۹۰ درصد نیازهای حقوقی، فقهی و ثبتی سردفتران ازدواج و طلاق برطرف و رویه واحدی ایجاد گردد تا همکاران بتوانند با وجود آن سؤالات و مشکلات ثبتی خود را مرتفع نموده و نیاز به تهیه کتابهای متعددی نداشته باشند.

لازمه تهیه کتابی جامع این بود که علاوه بر موارد ثبتی مباحث حقوقی و فقهی نکاح و طلاق نیز بررسی گردد، سواد اندک حقیر کافی برای تحلیل و بررسی مباحث حقوقی و فقهی اصل نکاح و طلاق خصوصاً با توجه به مخاطبین آن که عمدتاً از فضلا و دانشمندان حقوق خانواده هستند نبوده و نیست به همین دلیل مسائل حقوقی ازدواج و طلاق مطروحه در این کتاب که مطابق است با ندرات است، زرگوارم جناب آقای دکتر حسین صفایی آیده الله با کسب اجازه از محضر مبارکشان درج می‌شود و در بخش ضمایم نیز تمام قوانین و مقررات مربوط به ازدواج و طلاق جمع بندی شده تا کسی باشد برای همکاران محترم و سایر علاقه‌مندان.

در پایان ضمن طلب حلالیت از تمام سروران و استادان گرامی استدعا دارم این مجلد را کار تحقیقی تلقی نمایید چه آنکه همانگونه که به عرض رسید هدف و نیت و انگیزه اصلی بنده از تهیه و جمع‌آوری این مجموعه همان است که گفتم نه صرفاً تدوین کتاب، بلکه با توجه به تجربه اندکم صرفاً مطالب را به گونه‌ای تنظیم نمودم که سردفتران ازدواج و طلاق به راحتی بتوانند انجام وظیفه نموده و از تشنگی سلیقه در ثبت وقایع ازدواج و طلاق خودداری شود. باشد که مورد قبول خداوند متعال و شما بزرگواران واقع شود، خاضعانه منتظر اظهارنظر استادان گرامی جهت رفع ایرادات آن هستم و ملتسمانه از همه سروران اعم از موافقین و مخالفین تقاضا می‌کنم تمام همت خود را صرف احیای حقوق صنفی که طلاق حقوق شخصی اعضا نیز در آن نهفته است کنیم که لازمه آن اتحاد و همدلی همگان است که حضرت دوست فرمود: «ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم» و بقول شاعر معاصر

اگر داغ دل بود ما دیده‌ایم   اگر خون دل بود ما خورده‌ایم
اگر دل دلیل است آورده‌ایم   اگر داغ شرط است ما برده‌ایم

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته

رمضان المبارک ۱۴۳۷ مطابق با تیرماه ۱۳۹۵

علی مظفری